

LAUSUNTO

Helsinki, 14.1.2021

SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖ

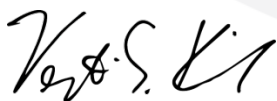
Viite: VN/4198/2021

Asia: Toimenpidesuunnitelma lainsäädännön ja toimintatapojen uudistamiseksi vuoroasuvien lasten tilanteissa

SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry on valtakunnallisten sosiaali- ja terveysjärjestöjen kattojärjestö. SOSTE on sosiaali- ja terveystoiminnallinen vaikuttaja ja asiantuntijajärjestö, joka rakentaa sosiaalisen hyvinvoinnin ja terveyden edellytyksiä yhteistyössä jäsenyhteisöjensä kanssa. SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry:n varsinaisina jäseninä on yli 230 valtakunnallista sosiaali- ja terveysalan järjestöä ja yhteistyöjäsenenä yli 70 muuta sosiaali- ja terveysalan toimijaa.

Lisätietoja: erityisasiantuntija Anna Järvinen, anna.jarvinen@soste.fi, p. 050 586 5677
erityisasiantuntija Päivi Nykyri, paivi.nykyri@soste.fi, p. 045 657 6769

SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry

Vertti Kiukas

pääsihteeri

SOSTE

SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry
SOSTE Finlands social och hälsa rf
SOSTE Finnish Federation for Social Affairs and Health

www.soste.fi

Yleiset huomionne toimeenpanosuunnitelmasta

SOSTE kiittää pyynnöstä lausua toimenpidesuunnitelmasta lainsäädännön ja toimintatapojen uudistamiseksi vuoroasuvien lasten tilanteissa.

Toimenpidesuunnitelma nostaa esiin tärkeitä kehittämiskohteita vuoroasuvien lasten ja heidän perheidensä palveluissa ja sosiaaliturvaetuuksissa. Kuten toimenpidesuunnitelmassakin tuodaan esille, vuoroasuminen on tällä hetkellä selvitysten mukaan pitkälti hyväosaisten perheiden lasten etuoikeus. Pienituloisille ongelmia aiheuttavat muun muassa asumistuki, koulukuljetukset ja ongelmat tiedonsaannissa lasta koskevista asioista.

SOSTE korostaa, että vuoroasumisen mahdollisuus ei saa olla riippuvainen perheiden tulotasosta tai asuinpaikasta. Vuoroasuminen tulee mahdollistaa myös erityislasten vanhemmille. On tärkeä kehittää lainsäädäntöä, toimintatapoja, palveluja ja etuuksia siten, että vuoroasuminen on mahdollista aina, kun se lapsen edun näkökulmasta on toivottavaa. Vuoroasumisen esteiden purkaminen mahdollistaa tasa-arvoisempaa vanhemmuutta ja vastuun jakamista lapsen arjesta myös erotilanteissa. Lapsen vuoroasuminen usein edistää kummankin vanhemman jaksamista ja näin koko perheen hyvinvointia.

On tunnustettava, että myös yhteiskunnalle koituu vuoroasuvasta lapsesta enemmän kustannuksia kuin yhdessä kodissa asuvasta lapsesta. Lapsen oikeus molempiin vanhempiinsa myös vanhempien eron jälkeen ja vanhempien oikeus eron jälkeiseen yhteisvanhemmuuteen ovat arvoja, joilla on saatava olla myös taloudellinen hintalappu.

SOSTE näkee myönteisenä, että toimenpidesuunnitelmassa tuodaan vahvasti esille vuoroasumiseen liittyvien päätösten perustaminen lapsen edun näkökulmaan. Lapsivaikutusten arviointi ja sen osana lasten kuuleminen tulee aina tehdä päätettäessä lapsen arkeen vaikuttavista ratkaisuista. Lapsen mielipiteen selvittämiseen tulisi tarjota kattavat ohjeistukset sekä lisäkoulutusta lastenvalvojille. Myös vanhemmille tulisi antaa tukea lapsen mielipiteen selvittämiseen. Tärkeää on muistaa lapsen oikeus tulla kuulluksi myös päätösten tekemisen jälkeen. Lapsen voi olla vaikea kertoa omista toiveistaan ennen kokemusta vuoroasumisesta. Hänellä voi kuitenkin olla toiveita ja ajatuksia sen jälkeen, kun vuoroasumista on kulunut aikaa jonkin verran.

Toimenpidesuunnitelmasta on paljon hyviä ehdotuksia, jotka toteutuessaan parantaisivat vuoroasuvien lasten ja heidän perheidensä tilanteita. Ne kuitenkin jätetään tulevaisuudessa toteutettaviksi tai muiden ryhmien arvioitaviksi. Suunnitelmasta puuttuvat lähes kokonaan konkreettiset ehdotukset siitä, miten vuoroasuvien lasten tilanteita voisi parantaa nopeammalla aikataululla. Ehdotukset jäävät myös hyvin yleistasoisiksi ja konkreettiset

toteuttamistavat vielä epäselviksi. Toimenpidesuunnitelmassa olisi ollut toivottavaa esittää näkemyksiä siitä, mitä ehdotuksia olisi voitu toteuttaa tai ainakin pilotoida jo nopeammalla aikataululla.

Toimenpidesuunnitelman toimenpiteiden rajaaminen puhtaasti lain lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta tarkoitettuihin vuoroasumistilanteisiin on ongelmallista lasten yhdenvertaisuuden kannalta. Jokaisen toteutettavan toimenpiteen kohdalla olisi tarkasteltava, soveltuuko se myös tilanteisiin, joissa lapsen tilanne ei täytä täysin vuoroasumisen kriteerejä, mutta jossa hän viettää paljon aikaa molempien vanhempiensa luona. Esimerkiksi tilanteissa, joissa toinen vanhempi ei asu kohtuullisen koulumatkan päässä, mutta lapsi on mahdollisimman paljon hänen luonaan viikonloppuisin ja loma-aikoina. Näissäkin tilanteissa lapsella voi kuitenkin olla tarve asuintilaan, palveluihin ja esimerkiksi vammaispalvelulain mukaisiin kuljetuksiin myös toisen vanhemman kotipaikkakunnalla.

Toimenpidesuunnitelmasta puuttuu myös vuoroasumisen ehtojen lainsäädännöllinen tarkastelu. Esimerkiksi sateenkaari-perheissä ja lastensuojelun perhehoidossa eletään käytännössä vuoroasumista muistuttavia tilanteita, jotka eivät kuitenkaan määrity lapsen huolto- ja tapaamisoikeuslain mukaisiksi vuoroasumisjärjestelyiksi, koska lainsäädäntö ei tunnista näitä tilanteita vuoroasumiseksi. Näiden tilanteiden huomioiminen palveluissa, tiedonkulussa ja sosiaaliturvajärjestelmässä jää toimenpidesuunnitelmassa kokonaan tarkastelun ulkopuolelle. Tämä johtaa lasten välisiin epäyhdenvertaisiin tilanteisiin heidän perhemuodoistaan johtuen.

Toimenpidesuunnitelmassa tuodaan hyvin esille, että henkilöstö varhaiskasvatuksessa, esi- ja perusopetuksessa sekä sosiaali- ja terveystaloudissa tarvitsee koulutusta ja tietoisuuden lisäämistä siitä, kuinka toimia kahden perheen moninaisissa tilanteissa. Tämän tärkeän tavoitteen suhteen toimenpidesuunnitelma kaipaisi enemmän konkretiaa jo tässä vaiheessa, sillä tarve on kiireellinen. Oman haasteensa tuovat varhaiskasvatuksessa ja sosiaali- ja terveysalalla paikoittain olevat suuretkin henkilöstövajeet ja henkilöstön uupuminen.

Koronapandemian myötä tapahtuvat muutokset etätyökäytäntöihin ja mahdollisuudet monipaikkaiseen arkeen ovat tuoneet uudella tavalla esille laajemman tarpeen useamman kotipaikan mahdollistamiseen. Toimenpidesuunnitelma kuitenkin vain vetoaa vuonna 2018 tehtyyn kaksoiskuntalaisuus selvitykseen eikä pyri löytämään riittävästi konkreettisia keinoja, joilla lapsen arki, palvelut ja sosiaaliturva voitaisiin turvata silloin, kun lapsen vanhemmat asuvat eri kunnissa. Selvityksissä on todettu, että useampi lapsi voisi vuoroasua, jos vuoroasumisen kuntarajojen yli tai pidemmällä välimatkalla estäviin ongelmiin löytyisi ratkaisuja. Nyt yhteiskunnan jäykät rakenteet estävät perheitä tekemästä lapsen edun mukaisia ratkaisuja.

Hallitusohjelmassa luvataan selvittää mahdollisuutta vuoroasuvalla lapselle kahteen tasavertaiseen osoitteeseen. Tämän ei välttämättä tarvitse tarkoittaa muutoksia

kotikuntalakiin tai virallista kaksoiskuntalaisuutta. Lupauksen vakavasti ottaminen vaatisi konkreettisia ratkaisuja siihen, millä muilla keinoilla vuoroasuvan lapsen yhdenvertainen oikeus palveluihin molempien vanhempiensa kotikunnissa voidaan näissä tilanteissa turvata.

Huomiot kokonaisuuteen 2 Palveluihin liittyvät toimenpide-ehdotukset

Varhaiskasvatus

Toimenpide-ehdotuksissa tuodaan esille henkilöstön osaamisen vahvistaminen ns. kahden kodin tilanteista ja huoltajan/vanhemman tiedonsaannin turvaaminen vuoroasumistilanteissa. Molemmat ehdotukset ovat erittäin kannatettavia yhdenmukaisen lapsen tarpeista lähtevän varhaiskasvatuksen toteuttamiseksi, lapsen hyvinvoinnin edistämiseksi ja molempien vanhempien vanhemmuuden vahvistamiseksi. Myös selvitys kuntien välisestä kustannusten korvaamisesta kahden varhaiskasvatuspaikan tilanteessa on erittäin kannatettava.

SOSTE korostaa seuraavia näkökulmia tilanteessa, jossa lapsella on kaksi eri varhaiskasvatuspaikkaa:

- Kahden eri varhaiskasvatusyksikön yhteisen varhaiskasvatussuunnitelman laatiminen, suunnitelman mukainen toiminta sekä arviointi on välttämätöntä, jotta lapsen arki on mahdollisimman turvallista ja ennakoitavaa sekä lapsen yksilöllisiä tarpeita tukevaa. Sujuvan ja ajantasaisen tiedonkulun tärkeys kahden eri varhaiskasvatusyksikön välillä on olennaista edesauttamaan yhdenmukaisen varhaiskasvatussuunnitelman toteutumista. Tiedonkulun varmistaminen edellyttää selkeitä rakenteita.
- Vaikutukset lapsen kokonaishyvinvointiin arvioitaessa kahden varhaiskasvatuspaikan mahdollisuutta on tärkeä selvittää huolellisesti. Lapsen edun päätöksissä tulee olla ensisijainen. Lapsen edun huomioimiseen kuuluu oleellisesti lapsen kuuleminen ja lapsivaikutusten arviointi, mitkä toimenpidesuunnitelmassakin tuotiin esille.
- Lasten kaverisuhteet ovat tärkeä osa lapsen kehitystä ja hyvillä kaverisuhteilla on suuri merkitys lapsen kasvulle ja kehitykselle. On tärkeää, että lapsi tuntee olevansa varhaiskasvatusryhmänsä hyväksyty jäsen. Lisäksi lapsella olisi hyvä olla hyviä kahdenvälisiä kaverisuhteita. Vuoroin kahdessa eri varhaiskasvatuspaikassa olevalle lapselle voi tulla haasteita luoda kiinteitä kaverisuhteita ja ryhmään sitoutumisessa. Lapsen kahteen eri ryhmään kiinnittymiseen tulee varhaiskasvatushenkilökunnan panostaa ja kiinnittää huomiota siihen, että lapsi ei koe kiusaamista tai syrjintää.

Esi- ja perusopetus

Esi- ja perusopetuksen henkilöstön tietoisuuden lisääminen lasten ns. kahden kodin tilanteista ja huoltajien/vanhempien tiedonsaantioikeudesta sekä viestintä- ja vuorovaikutustapojen kehittäminen koteihin ovat toimenpide-ehdotuksina erittäin kannatettavia.

SOSTE kannattaa toimenpide-ehdotuksissa esitetyn selvityksen tekemistä esi- ja perusopetuksen koulukuljetusmahdollisuuden laajentamisesta vuoroasuvalla lapselle molemmista kodeista. Sen rinnalla tuodaan pohdittavaksi vuoroasuvan lapsen vanhemmille tarjottavaa mahdollisuutta valita, kumman kodin perusteella ratkaistaan lapsen lähikoulu.

Lähikoulua valittaessa on tärkeää sisällyttää lasten kuuleminen osaksi toimenpidesuunnitelmassa esitettyä lapsivaikutusten arviointia, jotta päätös on lapsen kokonaisedun kannalta paras. Lapsen kasvaessa kaverit ja harrastukset ovat yhä tärkeämmässä roolissa ja oma lähipiiri muotoutuu. Lapsen käydessä koulua kahdesta kodista käsin on lapsen kokonaisetua arvioitaessa tarkasteltava myös lapsen harrastuksiin ja ystävien luo kulkemisen mahdollisuutta.

SOSTE kannattaa toimenpide-ehdotuksen mukaista selvityksen tekemistä kunnan koulumatkaetuuden järjestämisvelvollisuudesta vammaisen oppilaan vuoroasumistilanteessa. Vammaisten lasten ja erityislasten vuoroasumista tulisi tukea monin keinoin edistämään molempien vanhempien hoitoon osallistumista, vanhempien hyvinvointia hoitotaakan jakautuessa ja lapsen oikeutta molempiin vanhempiin.

Sosiaali- ja terveystalvet

Sosiaali- ja terveystalvetjen saamisen ongelmat voivat muodostua esteeksi vuoroasumiselle tai hankaloittaa vuoroasuvien lasten tilannetta. Kodissa, jossa lapsi ei ole kirjoilla haasteita voi tulla esimerkiksi vammaisten ja erityistarpeisten lasten talvetuiden saatavuudessa.

Meneillään olevan laajan sote-talvetuiden uudistamistyön myötä talvetuiden järjestämisvastuun siirron hyvinvointialueille vuonna 2023 on tarkoitus poistaa merkittävällä tavalla kuntarajoihin liittyviä ongelmia vuoroasuvien lasten talvetuiden saamisessa ja edesauttaa koko talvetuiden yhteensovittamista. Sote-uudistusta toimeenpantaessa on tärkeää seurata, että lasten oikeus saada talvetuita lapsen asuinkunnasta riippumatta toteutuu myös käytännössä. Akuutin hoidon lisäksi on tärkeää varmistaa ennaltaehkäisevien talvetuiden ja talvetuiden tukitalvetuiden kuten kotitalvetuiden ja lastensuojelutalvetuiden saatavuus molempiin koteihin. Myös esi- ja perusopetuksessa tulee varmistaa saatavuus tarvittaviin sosiaali- ja terveystalvetuihin.

Vanhempien tiedonsaanti

Toimenpidesuunnitelmassa nostetaan esiin VN TEAS -selvityksessä esiin nousseet vanhempien tiedonsaannin ongelmat liittyen asiointiin lapsen sosiaali- ja terveyspalveluissa. Tiedonsaannin nähdään helpottuvan asiakastietojen sähköisten palveluiden kehittymisen myötä. Sähköisten palvelujen kautta tapahtuvassa tiedonkulussa on osalle vanhemmista ongelmansa. Se vaatii vanhemmilta omatoimisuutta, digitaitoja, kielitaitoa sekä myös keskinäistä koordinaatiokykyä. Erityisesti kahden kulttuurin perheissä on tilanteita, joissa toisen vanhemman kielitaito ei ole sellaisella tasolla, että pelkkä pääsy sähköisiin palveluihin takaisi tiedon kulkemisen. Siksi luottamus siihen, että sähköiset palvelut ratkaisevat tiedonkulkuun liittyviä haasteita täysimääräisesti, on epärealistista.

Sen sijaan tarvitaan perheiden yksilölliset tilanteet huomioivia toimintatapoja. Tämän osalta henkilöstön koulutuksen lisääminen ja siinä perheiden monimuotoisten elämäntilanteiden painottaminen on erittäin hyvä toimenpide-ehdotus. On lisättävä keinoja tunnistaa erilaisten perheiden kannalta toimivia toimintatapoja ja käytäntöjä. Myös palvelunohjausta sähköisten palvelujen käyttöön tarvitaan huomattavasti nykyistä laajemmin, esimerkkinä joissakin kouluissa toteutetut monikieliset Wilman toimintaa ja käyttöä opettavat vanhempainillat. Vastaavaa ohjausta tarvittaisiin monien muiden sähköisten järjestelmien käyttöön tilanteessa, jossa vanhemman digitaidot tai kielitaito muodostaa tiedonkulun esteen. On myös varmistettava, että tieto on vammaisille vanhemmille saavutettavaa.

Huomiot kokonaisuuteen 3 Elatusapu

SOSTE kannattaa ehdotusta, että elatusavun määrittämisen tueksi laaditaan valtakunnallinen ohjeistus elatusapulainsäädännön uudistamisen yhteydessä. Tällä hetkellä voimassa oleva ohje ei vastaa vuoroasumistilanteisiin ja perheet ovat eriarvoisessa asemassa, kun eri kunnissa elatusapua arvioidaan eri tavoin. Lisäohjeet sosiaalitoimelle vuoroasuvan lapsen elatusavun laskennassa huomioon otettavista seikoista jo tätä ennen ovat tarpeellisia. Ohjeistuksessa on huomioitava menojen tosiasiallinen jakautuminen ja perheiden yksilölliset tilanteet.

Huomiot kokonaisuuteen 4 Sosiaaliturvaetuedet ja toimeentulotuki

Yleinen asumistuki

SOSTE pitää tärkeänä, että vuoroasuvat lapset huomioidaan jatkossa molempien vanhempien asumistukilaskelmassa. Ilman tätä muutosta vuoroasuminen ei pienituloisemmille perheille ole useinkaan mahdollista. Ei ole tarkoituksenmukaista, että toinen vanhempi joutuu turvautumaan toimeentulotukeen lapsen vuoroasumisesta johtuvien asumisen kulujen vuoksi.

Toimeentulotuki on tarkoitettu viimesijaiseksi ja lyhytkestoiseksi etuudeksi, kun taas vuoroasumiseen liittyvät asumiskulut ovat pysyväisluontoisia.

Kuten toimenpidesuunnitelmassakin todetaan, vuoroasuvan lapsen asumisen tukeminen liittyy kiinteästi myös asumistuen ruokakuntäkäsitteeseen ja laajemmin perhekäsitteeseen. Sosiaaliturvauudistuksessa tulisi löytää ratkaisuja näihin määritelmiin niin, että järjestelmä vastaisi jatkossa paremmin ihmisten moninaiisiin perhe- ja elämäntilanteisiin.

Asumisen tukien yhteydessä on hyvä huomioida myös mahdollisuus saada tukea asunnon muutostöihin vuoroasuvan vammaisen lapsen tarpeiden huomioimiseksi.

Lastenhoidon tuet

Toimenpidesuunnitelmassa luvataan vain seurata perhevapaaudistuksen toimeenpanoa ja todetaan, että tarvittaessa esimerkiksi sosiaaliturvakomitea voisi jatkossa tehdä esityksiä lastenhoidon tukijärjestelmän uudistamiseksi. SOSTE näkee, että jo nyt pitäisi lähteä edistämään STM 2018-työryhmän ehdotusta, että kotihoidon ja yksityisen hoidon tukia myönnettäisiin riippumatta siitä, onko lapsella varhaiskasvatuspaikkaa toisen vanhemman valitsemana hoitomuotona. Se mahdollistaisi joustavat lapsen edun mukaiset hoitoratkaisut ja tukisi lapsen suhdetta kumpaankin vanhempansa.

Lapsilisiä ja elatustuki

SOSTE kannattaa sen selvittämistä, miten lapsilisiä kannattaisi jakaa vanhempien kesken vuoroasumistilanteissa. Lapsilisiäjärjestelmä on hyvä uudistaa kokonaisuutena niin, että se vastaisi paremmin monimuotoistuneisiin perhetilanteisiin. Uudistus ei saa heikentää pienituloisimpien perheiden asemaa ja lisätä köyhyyttä. Kelan [tutkimusblogissa](#) on tuotu esille, että lapsilisän puolittaminen voi myös vuoroasumistilanteessa lisätä köyhyysriskiä erityisesti tilanteissa, joissa toinen vanhemmista on tulonsiirtojen ja elatustuen tasaavan vaikutuksen jälkeen toista huomattavasti pienituloisempi. Uudistuksessa olisi etsittävä mahdollisimman yhdenvertainen malli lapsilisien jakamiseen erilaisissa perhetilanteissa. Myös lapsilisän yksinhuoltajakorotuksen jakamiseen vuoroasumistilanteissa on etsittävä yhdenvertainen ratkaisu, joka ei aiheuta ristiriitoja vanhempien välille eikä uusia kannustinloukkuja.

Lapsilisän puolittamisessa on huomioitava se, että tällä hetkellä on kustannuksia, joiden vastuu on lapsen kirjoillaolo-osoitteen mukainen. Virallinen lähivanhempi on vastuussa esimerkiksi lapsen päivähoitomaksuista, muista palvelumaksuista ja vastaavista kuluista. Mikäli lapsilisän jakaminen vanhempien kesken voidaan toteuttaa myös muuten kuin vanhempien keskinäisellä vapaaehtoisella sopimuksella (esimerkiksi oikeuden määräyksellä), on huolehdittava myös siitä, että vastuu näistä pakollisista maksuista jakautuu vanhempien kesken vastaavasti.

Huomioon on myös otettava, että tällä hetkellä elatusapulaskelmassa vähennetään lapsen tarpeesta lapsilisiä. Lapsilisästä siis laskennallisesti puolet siirtyy elatusavun maksajalle. Näin

lapsillisä käytännössä jaetaan jo vanhempien kesken niissä tapauksissa, joissa elatusavun suuruus arvioidaan elatusapulaskurilla.

Samalla kun selvitetään elatusavun uudistamista, tulee tarkastella myös elatustuen uudistamista huomioiden vuoroasuvat lapset. Tätä kokonaisuutta on hyvä tarkastella myös yhteydessä lapsilisiin.

Vammaisetuudet

SOSTE kannattaa ehdotusta selvittää vammaisetuuksien jakomahdollisuutta vanhempien kesken.

Toimeentulotuki

Toimeentulotukilain uudistamisessa on huomioitava vuoroasumistilanteet nykyistä paremmin. Vuoroasuvan lapsen osalta on tunnistettava, että hänestä koituu enemmän kustannuksia kuin yhdessä kodissa asuvasta. Molemmissa perheissä aiheutuu asumiskulujen lisäksi kiinteitä kustannuksia, jotka eivät liiku lapsen mukana. Lapsen perusosan jakaminen puoliksi ei huomioi tätä. Vuoroasuvan lapsen riittävän perusosan suuruus tulisi arvioida.

Järjestöiltä saamamme palautteen perusteella vanhemmat eivät ole myöskään tietoisia nykyisistäkään mahdollisuuksista saada lapsen asumiskulut huomioitua molempien perheiden asumisnormissa. Tästä tulisi tiedottaa aktiivisemmin.

Arvionne toimenpide-ehdotusten vaikutuksista ja toteuttamismahdollisuuksista

Toimintasuunnitelmaan kirjatut toimenpide-ehdotukset ovat kannatettavia. Toteutuessaan ne vaikuttavat myönteisesti perheiden mahdollisuuksiin toteuttaa vuoroasumista. Tämä tukee lasten yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoisempaa hoivavastuun jakautumista perheissä.

Suunnitelmassa ehdotettujen toimenpiteiden konkreettinen eteneminen jää kuitenkin epävarmaksi ja uhkaa lykkäytyä osin vuosillakin eteenpäin. Vuoroasuminen ja sen toteuttamisen haasteet koskettavat tällä hetkellä merkittävää osaa perheistä ja ratkaisuja todettuihin haasteisiin tarvitaan nopeasti. Ehdotettuja toimenpiteitä on ruvettava edistämään nopeasti. Toimenpidesuunnitelmassa ehdotetaan useamman selvityksen tekemistä. Nämä selvitykset tulisi käynnistää viipymättä, jotta päästään arvioimaan konkreettisia toimenpiteitä.

Tulisiko ehdotettuja toimenpiteitä priorisoida? Jos, niin millä tavoin?

Toimenpiteitä tulee priorisoida niin, että pystytään puuttumaan viipymättä niihin konkreettisiin esteisiin, jotka tällä hetkellä estävät joidenkin lasten vuoroasumisen.

Informaatio-ohjauksen ja täydennyskoulutuksen lisääminen sekä viestintä- ja vuoroaikutustaitojen parantaminen voidaan aloittaa pikimmiten.

Asumistukea saavat monet lapsiperheet ja eron jälkeen sillä voi olla iso merkitys perheen taloudelle. Lapsen huomioiminen vanhemman asumistuessa lapsen molemmissa kodeissa voi vähentää vanhempien välisiä ristiriitoja ja kiistaa siitä, kumman vanhemman luona lapsi on kirjoilla. Asumistuen uudistaminen kytketään toimenpidesuunnitelmassa sosiaaliturvauudistukseen. Sosiaaliturvakomitealla on mandaatti ehdottaa sosiaaliturvan nopeampia osauudistuksia. Vuoroasumiseen liittyviä asumistuen uudistamistarpeita on edistettävä nopeammalla aikataululla.

Lapsen elatuksen järjestäminen koskettaa kaikkia eroperheitä. Elatusapua koskeva valtakunnallinen ohjeistus on yksi priorisoitavista asioista. Puuttuva valtakunnallinen ohjeistus aiheuttaa perheiden eriarvoisuutta ja vaikeuttaa ristiriitatilanteita vanhempien välillä.

Erityislasten perheissä eron jälkeinen vuoroasuminen ja vanhemmuuden jakaminen voi olla haastavaa. Lapsella on oikeus kumpaankin vanhempaan ja arkeen kahdessa kodissa myös silloin, kun hänellä on erityistarpeita. Vuoroasumisen lisääminen erityislasten perheissä voi tukea koko perheen hyvinvointia ja jaksamista. Koulukuljetus on mahdollistettava lapsen molemmista kodeista. Vammaispalvelulain uudistuksen yhteydessä on mahdollisuus tarkastella vuoroasuvien lasten tilannetta jo lyhyellä aikavälillä.

Oppilaaksiottoalueiden kriteeristö on muokattava vuoroasuvien lasten tilanteet huomioivaksi.

Vastaako toimenpidesuunnitelma riittävästi vuoroasuvien lasten ja muiden kahden kodin lasten tarpeisiin?

Vuoroasuvien lasten osalta suunnitelma on hyvä ja esittää oikeansuuntaisia toimenpiteitä. Haasteeksi nousee sellaisten lasten tilanne, jotka eivät täytä vuoroasumisen kriteerejä, mutta jotka kuitenkin viettävät toisen vanhempansa luona pitkiä ajanjaksoja. Näitä lapsia on paljon etenkin kouluikäisissä, joiden vanhemmat asuvat hieman kauempana toisistaan. Tällöin viikonloput ja koulujen loma-ajat eivät välttämättä riitä täyttämään vuoroasumisen kriteerejä, mutta lapset viettävät kuitenkin aikaa toisen vanhempansa kanssa aina kun koulun puolesta pystyvät.

Näitä tilanteita on myös lastensuojelun perhehoidossa ja laitoshoidossa olevilla lapsilla, jotka kuitenkin asuvat osan ajasta juridisten vanhempiensa luona.

Vuoroasumista koskevia toimenpiteitä esimerkiksi palvelujen saatavuuden osalta ei tulisi rajata kategorisesti huolto- ja tapaamisoikeuslain edellyttämään vuoroasumisen määritelmään (40% ajasta, tai suunnilleen sitä vastaava määrä). Jokaisen toimenpiteen osalta tulisi harkita, soveltuuko se myös muihin tilanteisiin, joissa lapsi toteuttaa tapaamisoikeuttaan vanhempansa luona tai on kotilomalla lastensuojelun yksiköstä tai perhehoidosta.